

DYMLINGEN

Södermanlands hembygdsförbund

Nr 1 2009 Årg 21

En spännande uniform

I Ludgo kyka finns en Karolineruniform som är en av tre bevarade i Sverige. Både Ivan Bratt och Carl von Döbeln har skrivit. Läs om uniformen och om mannen som bar den på sidan 8.

Veteraner och fotogenmotorer

Många hembygdsföreningar har något liknande. Den kan kallas Fastighetsgruppen, Torsdagsgänget, Gubbdagis eller som i Malmköping Veterangänget. Veterangängetsspeciella intresse är renovering av gamla maskiner. På sidan 5 berättar Göran Bayard om hur de renoverade och lyckas få igång en gammal fotogenmotor.

Följ med en tur upp för Liktornsgatan.

I Strängnäs arrangeras på somrarna dramatiserade stadsvandringar. Möt några av Strängnäs spännande historiska personer i ett spännande reportage av Alf och Agneta Wahlstedt på sidan 6-7

DYMLINGEN NR 1 2009

Årgång 21
Södermanlands
hembygdsförbund

Redaktör: Jennie Fornedal
Christel Comstedt

Ansvarig utgivare: Jan Eric Rosenqvist

Manusstopp till nr 3/2009
är 15 September

Framsidan;

Distribueras till prenumeranter samt till styrelseledamöter i hembygdsföreningarna i Södermanlands län.

Till anslutna föreningar i Stockholms län skickas tre ex.

Upplaga 1 800 ex.
Linderoths Tryckeri, Vingåker, dec 2008
ISSN 0349-86662

Södermanlands hembygdsförbunds kansli:

Jennie Fornedal och Christel Comstedt

Kansliet kan oftast nås kontorstid. Om ej, så finns fax och telefonsvarare, dessutom e-post förutom vanliga posten.

adress: Behmbrogatan 20
611 32 Nyköping

Postgiro: 7 67 22 - 8
Bankgiro 619-1928

Tel 0155-28 43 00
Fax 0155-21 74 77

Hemsida: www.hembygd.d.se
E-post: kansli@hembygd.d.se

Byggnadsvård på väg

En husvagn lastad med byggnadsvård kommer att dyka upp lite överallt i Sörmland under de närmaste månaderna. Den innehåller Sörmlands museums nyaste utställning.

Här bjuds besökarna på massor av goda råd om hur man på bästa sätt tar hand om sitt hus. Här finns också museets experter, beredda att svara på frågor.

”Byggnadsvård på väg” handlar om hur man tar hand om sina fönster och väggar, om grund och tak, om hur man isolerar, murar, målar och snickrar. Vad man bör göra, hur man bör göra och framför allt varför.

Torp eller fabrik? Eller husvagn? Sörmlands museums utställning bjuder på en massa råd och tips om byggnadsvård. Foto Anki Lütz, Sörmlands museum.

INGEGERD WACHTMEISTER

Mycket handlar om att lära sig förstå ett hus historia. En god hjälp för alla som funderar på renovering och underhåll. Eller som bara vill veta mer om hus.

Husvagnen kommer alltid att vara bemannad med någon eller några av museets byggnadsvårdare som är beredda att svara på frågor och dela med sig av sin kunskap. Det

kostar inget att besöka husvagnen.

Några av de större evenemangen där husvagnen deltar är: **Nynäsdagen 10 maj, Öknadagen 16 maj, Gammeldags marknad i Malmköping 30 maj, Jordbrukets dag 27 juni.** Hela turnéplanen finns på hemsidan www.sormlandsmuseum.se där den kommer att hållas uppdaterad.

Kortkurser i praktisk byggnadsvård

Sörmlands museum arrangerar även i år ett antal kortkurser i praktisk byggnadsvård. Dessutom hålls två mer teoretiska kurser alla som vill veta mer om hus.

Takrenovering och timmerlagning vid Nyköpingshus/Tovastugan Välj den ena kursen eller var med på båda till ett reducerat pris. 22-25 juni
Plats: Tovastugan, Nyköpingshus

Fönsterrenovering
26 juni
Plats: Nynäs, preliminärt

Mura och putsa
29-30 juni
Plats: Nynäs, preliminärt

Lerklining
1 juli
Plats: Koppartorp

Traditionellt måleri
Färg- och målerihistoria samt Limfärg, linoljefärg och slamfärg Välj den ena kursen eller var med på båda till ett reducerat pris. 2-3 juli
Plats: Koppartorp

Dessutom – två kurser för dig som vill veta mer...

Husdetektiven – lär dig tyda spåren som berättar ditt hus historia
28 juli 9.00-16.00
Plats: Inneberga, Runtuna

Historien om mitt hus, arkivkunskap
7 september 17.00-21.00

För mer information om alla kurserna i byggnadsvård se www.sormlandsmuseum.se eller e-posta till byggnadsvardskurser@dll.se eller ring Kjell Taawo 070-330 11 63.

Kursfakta
Endagskurs: 700 kr
Tvådagarskurs: 1 400 kr
Fyrdagarskurs: 2200 kr
OBS! För dig som är med på fler än en kurs reduceras priset på efterföljande kurser till 1 100 resp 600 kronor
Medtag egen matsäck till alla kurser!

Gustaf Aulén

– En biskop på barrikaderna Ny utställning på Mälsåkers slott sommaren 2009

Biskop Gustaf Aulén är en personlighet inom kyrka och samhälle i Norden, vars röst hördes i många år långt utanför Strängnäs stift. Biskopen förtjänar att lyftas fram ur glömskan eftersom hans ord och gärningar ännu är aktuella för nutida samhällsfrågor om flykting- och främlingskap.

Gustaf Aulén (1879-1977) presenteras denna sommar i en utställning på Mälsåkers slott på Selaön i Mälaren. Arrangörer är Strängnäs stift och tillsammans med Föreningen Mälsåkers Framtid, som har ansvar för program- och turistverksamhet på slottet. Biskopen presenteras i årsboken Sörmlandsbygden 2009.

Denne småländske prästson var biskop i Strängnäs stift 1933-1952 men predikade första gången redan 1898. Hans sista officiella framträdande skedde i Sveriges Radio inför pingsthelgen 1977; "Helgmålsfunderingar med biskop Gustaf Aulén."

Han dog i december samma år, 98 år gammal.

Antinazist

Aulén blev tidigt en anti-nazistisk opinionsbildare i Norden. Han var framför allt en varm vän av Norge, gifte sig 1907 med Kristine Bjørnstad och räknade den stridbare Oslo-biskopen Eivind Berggrav som sin äldste frände. Aulén var i motsats till många andra svenska kyrkoledare öppet kritisk mot samlingsregeringens eftergifter till Nazi-Tyskland. Biskopen ställde sig bildligt talat på barrikaderna under andra världskriget. Han vann erkännande som en orädd och skarp kritiker av nazismen, väl i klass med t.ex. Torgny Segerstedt på Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning och J.A. Selander på Eskilstuna-Kuriren.

Biskop Aulén hade många strängar på sin lyra, för att fortsätta bildspråket. Han var kompositör av tre psalmer, bl.a. Fädernas Kyrka 1909. Dessutom professor i teologi, författare och framstående ekumen med

Biskop Gustaf Aulén vid Mälsåker 1945, tillsammans med norrmannen Erling Hagerup, en av eleverna vid en norsk befälsskola vid slottet. Undervisningen avbröts i maj då soldaterna tillfälligt åkte hem till Norge vid Nazi-Tysklands kapitulation, men fortsatte därefter och avslutades i september.

ett stort internationellt kontaktnät. Han anförtröddes bl.a. posten som preses i Kungl. Musikaliska Akademien, engagerade sig i såväl Föreningen Norden som Rotary - och utnämndes till "Hederskroppkaka" vid Kalmar Nation i Lund.

Varför Mälsåker?

Varför en utställning om Gustaf Aulén på Mälsåker? Detta vackra barockslott och det omgivande godset köptes i slutet av år 1943 av den norska exilregeringen i London och var det ståtligaste träningslägret för den norska armé som rustades i hemlighet i Sverige under andra världskriget. Biskop Aulén vigde i Strängnäs domkyrka fältpräster som verkade på Mälsåker och i andra militärförläggningar och bland de tiotusentals flyktingar som sökte sig från Norge till Sverige.

Mälsåkers har en given plats i Norges krigs- och ockupationshistoria och där finns sedan 2006 en basutställning om "Den glömda armén", som förnyas inför varje turistssommar.

Temautställningarna på Mälsåker byggs för mobilt bruk för att efter premiärsommaren på slottet kunna "vandras vidare" till andra platser. "Gustaf Aulén – En biskop på barrikaderna" har redan fått intresseanmälningar från bl.a. Strängnäs, Nyköping, Örebro och stiftsgården Stjärnholm vid Oxelösund. Arrangörerna hoppas även på intresse i Norge där Strängnäs har ett vänstift i Tunsberg sydväst om Oslo.

ANDERS JOHANSSON

Vidare info se sid 10

Veterangänget i Malmköping

Vid Hembygdsgården i Malmköping finns, som några kanske redan känner till, ett gäng veteraner som nästan varje vardag tillbringar några timmar med diverse pyssel på gården och med samlingarna. Extra glada blir de när någon gammal maskin eller redskap dyker upp som är i behov av renovering.

2008 fick veteranerna fatt i två sådana objekt som man omedelbart grep sig an. Vad är roligare än att plocka isär en maskin, skrapa rost, bryta bort ruttet virke och lossa fastrostade bultar, lura ut hur något borde fungera och så bygga upp allt igen till nästan nyskick. Inget !!

Fotogenmotorn

Vid Stora Mötet utanför Malmköping hade en gammal fotogenmotor stått utomhus under flera decennier. Den var en gång tillverkad vid Bolinders Mekaniska Verkstad i Stockholm och lämnade vid 400 varv/min 1 hk. Motorn kunde rulla på järnhjul och en dag hämtades den med traktor till veteranverkstaden. När den var på plats kände man på svänghjulet och si, maskinen rörde på sig. Övertygade om att den skulle gå att köra igen grep man sig verket an.

Motorn var av typen tvåtaktare med tändkula. På motorns ena sida fanns ett stort svänghjul och på den andra en remskiva. I fronten fanns tändkulan som skulle värmas inför

Från vänster Björn Hagelfors, som drog igång motorn, Lennart Engärde och Nils-Hugo Widen. Foto Göran Bayard. Bilden nedan är motorskyllten som fortfarande sitter på motorn.

start. Det första som gjordes var att toppen demonterades och kolven togs loss för kontroll. Den visade sig vara i mycket bra skick och helt utan slitskador. En ny packning fick tillverkas för att få topplocket tätt. Nu skulle vevhuset demonteras och kylsystemet ses över. Efter alla år var vevhuset fyllt med en hel del "gegga" och även kylsystemet behövde rensas men sedan var det bara att plocka ihop allt igen. Bränsletillförseln skedde med en anordning där en liten minikolv trycker bränslet in i cylindern. Den behövde viss finjustering innan provkörning. Efter hopmontering och lite smörjning kunde man ganska lätt dra runt motorn för hand med hjälp av svänghjulet.

Drivmedel

Den 28 augusti var den stora dagen kommen då motorn skulle startas för första gången på flera decennier. Veteranerna hade i brist på numera ovanlig fotogen tillverkat en "råoljeblandning" av diesel, lite smörjolja, lite bensin och lite miljövänlig rapsol-

ja. Tanken fylldes med denna blandning, vatten hölls i kylsystemet och motorn tjudrades med hjälp av träpålar och järnkätting, man visste ju inte vad som skulle hända. Tändkulan hade värmts på med gasol och nu skulle man känna på vidundret med förhoppning att den så småningom skulle snurra av sig själv. Alla utom en frivillig drog sig något bakåt och under spänd förväntan tog han tag i svänghjulet och drog för kung och fosterland. Motorn svarade med ett par puffande ljud och lite rök men plötsligt fortsatte den att snurra och i glädjen av att ha fått nytt liv gav den ifrån sig några perfekta rökringar. Den gick igång på första försöket men gick lite ojämnt när bränsleinsprutningen inte hängde med. Men det går att justera. Veteranerna sken upp i breda leenden och reagerade som smågrabbar som fått igång en ångmaskin som de fått av tomten.

På Gammaldags Malmköpings Marknad den 30 maj kommer vi att visa motorn på Malmahed.

GÖRAN BAYARD

Historiska vandringar genom tid och rum

Det är en av sommarens sällsynta varma och vackra julikvällar. En stor grupp människor samlas i Ugglans park i Strängnäs för att vara med om en vandring genom Strängnäs historia. Svalorna flyger högt över Mälaren och till domkyrkans mäktiga torn samlas stadens kajflockar.

-Intresset för våra stadsvandringar bara växer, berättar guiden Bodil Hammar. Ikväll ska vi gå runt med fem grupper och både Strängnäsbor och turister deltar.

Efter en historielös tid växer nu intresset för vår svenska historia och många fyrtiotalister söker sin hembygds rötter. Det spelas historiska dramer, bygdespel och arbetspel på många platser och det lockar publik. Stadsvandringarna är snabbt slutsålda i Strängnäs, liksom Gustav Vaspelen i juni. Många nyinflyttade vill också lära känna sin hembygd och deltar med liv och lust i olika arrangemang.

Strängnäsbygden är en del av Mälardalens fornminnesrika kulturcentrum. Gravfält ger vid handen att trakten varit befolkad redan under yngre järnåldern. Under vikingatiden var Strängnäs centrum för handel och sjöfart. Särskilt stor betydelse hade de två ärliga marknaderna då man även hade ting.

-Strängnäs har stolta anor och under medeltiden var staden en av rikets främsta eftersom biskopen också var rikets kansler, säger Bodil Hammar.

Utmed "Liktornsgatan"

Vi vandrar upp på Lillgatan eller "Liktornsgatan" som den också kallas. Här finns gamla gårdar från fyra sekler och stora kullerstenar i mitten av gatan. Där gick herrskapsfolket för att undvika att trampa i sopor

som folk bara slängde ut från fönstren. Här möter vi en legendarisk kvinna, Augusta Widebeck (1847-1937). Hon var en av de första kvinnliga telegrafisterna i Strängnäs och sitt sista telegram expedierade hon i sin brudklänning. Vid 18 års ålder utnämndes denna duktiga kvinna till föreståndare för telegrafstationen i Strängnäs. Med tiden blev hon både respekterad för sin begåvning som för sin vilja som var långt borta från den tidens kvinnoideal. Hon gifte sig och fick barn. Hon såg mycket i samhället som behövde förbättras, och hon drev en envis och outtröttlig kamp för nykterheten. Henens insatser i föreningslivet gör att hon är en av de få kvinnor som nämns i det digra verket om Strängnäs stads historia. Hon blev den stridbara liberalen, nykterhetskämpen och kvinnosakskvinnan. Hon kämpade hela sitt liv för vad hon ansåg vara rätt. Efter hennes död fann man en lite anteckningsbok där hon med darande stil skrivit ned några rader:

"Hellre spricker jag en aln, än viker mig en tum."

Hertig Karls bror

På den breda Gyllenhielmsgatan som leder upp till domkyrkan – enligt Strängnäs-poeten Bo Setterlind Sveriges vackraste gata – möter vi Carl Carlsson Gyllenhielm. Han berättar om sitt liv, skapade Sveriges första folkskola, byggde Sundbyholms slott och gjorde så att Sverige fick sin första rusdrycksförordning. Carl Carlsson Gyllenhielm var utomäktenskapligt barn till hertig Karl, sedermera Karl IX, modern var prästdottern Karin. Han föddes 1574 och var alltså halvbror till Gustav II Adolf. Carl blev väl omhändertagen, fick en herremans uppfostran och tillhörde den framväxande svenska stormaktens innersta krets. Han blev

tidigt officer och deltog i fälttågen i Baltikum mot polackerna i början av 1600-talet. Han blev tillfångatagen och fick tillbringa tolv år i polsk krigsfångenskap.

Efter hemkomsten blir han riksmiral, och den här sommarkvällen berättar Carl Carlsson Gyllenhielm om sin otroligt stora begravning.

-För att processionen ska komma fram köpte jag upp alla hus och gårdar för att dra upp en paradgata till domkyrkan. Och det blev en enorm procession med musikanter, ryttare från Södermanlands regemente, följt av 500 fotfolk från samma regemente.

St Eskils öde

Strängnäs var en viktig kultplats under förkristen tid, här hölls storblot för ett stort område. År 1080 hölls en stor offerfest, vid denna tid hade kristendomen nått Sörmland. Blotet i Strängnäs anses vara asatrons sista reaktion mot den nya läran. Hit kom biskop Eskil ridande för att kristna invånarna. Han var en engelsk munk, som utsågs till missionsbiskop över "all Sverige norranskog", d.v.s. Mälardalens landskap. Eskil var stationerad i nuvarande Eskilstuna, staden har fått sitt namn efter honom och här grundade han sitt stift.

På blotplatsen höll Eskil en ljungande straffpredikan för dem "i glömskan av herren sin skapare, hembjöd offer åt djävlar, istället för åt Gud".

Blot-Sven var en av ledarna för oppositionen mot kristendomen och han ledde stenkastningen mot Eskil, som blev hans död. När Eskil väner skulle transportera hans kropp till Eskilstuna gjorde de ett uppehåll väster om Strängnäs. På den plats där kroppen sattes ned sprang en källa fram – St Eskils källa rinner fortfarande och en minnessten finns där.

Branden

I Strängnäs fanns ett hus som kallades för Kråkslottet, och enligt sägen så menade folk att om Kråkslottet revs skulle det drabba staden. Mycket riktigt skedde så, strax efter rivningen startade den stora stadsbranden i april 1871.

Branden startade hos Järnhandlaren på Stortorget, som då var apotek och snart stod stora delar av staden i lågor. Omkring 800 människor blev husvilla och branden lade 73 bebyggda gårdar i aska. Det berättas att männen riskerade sina liv för att rädda brännvinstunnorna från magasinet. Den vackra borgargården, Grassagården från 1600-talet, räddades tack vare rådigt ingripande från kvinnor och barn som bildade langarkedja och öste på vatten från Västerviken. Men som så många gånger under historien reste sig Strängnäs ännu en gång efter den svåra branden.

I eld och rök och med svedde Strängnäsbor, avslutas den intressanta dramatiska stadsvandringen som görs helt ideellt av engagerade hembygdsvänner.

Men innan dess har vi också fått möta tvätterskan, en övergiven vikingahustru, två munkar som berättar om reformationen och hur deras kloster revs för att Gustav Vasa skulle få byggmaterial till Gripsholms slott. Färjkarlen Anders dyker upp vid Lurudden och mjölnaren Bertil finns uppe vid kvarnen.

Sven Präntare

Sommarkvällen är ännu ljus och har du tur kan du möta munken Sven Präntare som hade en kärleksaffär med en nunna från Vårfruberga kloster. Hon födde ett barn som dog i tidig ålder och begravdes utanför stadsmuren. Nunnan fick sitt straff genom att hon murades in levande i muren runt domkyrkan. Och munken låtsades om ingenting – men fick ändå sitt straff. Han fick ingen ro i graven och därför går han runt

och letar efter sitt barn i de gamla Strängnäs kvarteren.

AGNETA WAHLSTEDT

Stadsvandringarna annordnas av Föreningen dramatiserade stadsvandringar och många av deltagarna är medlemmar i Strängnäs Gille.

Detta är ett utdrag ur en tidigare publicerad artikel i PRO Pensionären nr 8 2007.

Karolineruniformen i Ludgo

Det finns tre äkta karolineruniformer bevarade i Sverige, alltså sådana som varit med "på riktigt" ute på 1700-talets slagfält. En av de tre tillhörde Karl XII, den andra hans svåger och blivande efterträdare, Fredrik I, och den tredje ynglingen och löjtnanten Carl Wilhelm Drakenhielm från Öster-Malma i Sörmland.

Runt juletid 1718 var det oro i Sverige. Ryktet gick att krigarkungen, Karl XII, stupat under den svenska härens belägring av den norska fästningen Fredriksten. Det tog lång tid i forna sekler för budskapen att nå ut till alla stugor och byar i landet men runt nyårshelgen hade dock ryktet nått de flesta att kungen verkligen stupat.

En del sörjde, andra var lättade över vad som hänt. Många var ängsliga, speciellt de som helt vikt sina liv år krigandet under den nu stupade kungen. Även i sörmländska hem fanns både glädje och oro. På godset Öster-Malma var det sorgen, bestörtningen och saknanden som slagit till lagom inför julhelgen det ödesdiga året 1718. En dag sprängde en ryttare in på gårdsplanen, en ryttare med ett förfärande budskap – gårdens 19-åriga son, Carl Wilhelm von Drakenhielm hade stupat.

Han var, sin ungdom till trots, löjtnant och hade tillsammans med sin trupp marscherat in över norska gränsen den 30 oktober för att deltaga i belägringen av Fredrikstens fästning. Hans insats blev kortvarig, redan den 29 november stupade han, d.v.s. redan dagen innan kungen dö-

dades. Det var "en cartesche kuhlen skiuten igenom hufvudet" som enligt regementsrapporten ögonblickligt dödat ynglingen.

C W Drakenhielm

Carl Wilhelm var född 1699 på Öster-Malma och redan som 14-åring tog han den dåvarande studentexamen i Uppsala, värvade sig till den svenska krigshären och blev omgående sergeant. Som 17-åring blev han 1717 fänrik och 1718 löjtnant vid Södermanlands regemente, en tjänst som han innehade i exakt fem månader innan han stupade natten till de 20 nov.

Ett knappt dygn senare stupade kungen, även han genom en muskötula genom huvudet. Han hade blivit kung som 15-åring och han var i krig i princip hela tiden tills han stupade vid Fredriksten 1718, 37 år gammal.

Det var alltså två soldater, den ena högst upp på officersskalan och den andra i början, som stupade på samma plats inom ett dygn. De skulle också bli lika i ett annat avseende – deras uniformer, förutom den som Fredrik I bar, är de enda som ännu finns bevarade i vårt land.

IVAN BRATT

Carl Vilhelm Drakenhielms uniform i Ludgo kyrka

I sommar är det tre hundra år sedan slaget i Poltava och Historiska museet i Moskva har därför visat intresse av uniformen.

Uniformen idag

C W Drakenhielms uniformsrock och hatt samt två skjortor och en näsduk med monogram CWD finns bevarade i det Silberstiernska koret i Ludgo kyrka i ett textilskåp.

Uniformsrocken är av typisk karoliner modell med smal midja, veckrika skört och sydd av fint och djupt indigoblått kläde. Rocken kan vara sydd redan på 1600-talet eftersom det var vanligt att uniformpersedlar gick i arv.

CARL VON DÖBEL

Läs vidare i broschyren "Carl Wilhelm Drakenhielms uniform i Ludgo kyrka" skriven av Göte Göransson 1994, vars framsida syns här till vänster.

Ångtåg

"Vi minns..."

...ljudböcker av Leif Jacobsson

Leif Jacobsson har i många år arbetat med att dokumentera svensk historia från sörmländsk horisont, dels genom lokalhistorisk forskning, dels genom ett stort antal intervjuer av en mångskiftande skara människor – framförallt sörmlänningar. Nu är det dags att göra en del av detta material tillgängligt på ytterligare ett sätt, nämligen genom ljudböcker.

Varje människa har ju sin historia att berätta, men i dagens samhälle hinner och kan vi av skilda skäl inte

ta tillvara på många av de kunskaper och erfarenheter som en äldre generation bär med sig - för att inte tala om alla de skrönor, historier och lokalhistoria som genom tiderna har överförts genom muntlig tradition. Det är mängder med information som ständigt riskerar att gå förlorad för alltid.

Det hittills insamlade materialet har Leif delvis presenterat i ett stort antal föreläsningar och program, som han rest runt i länet med hos föreningar och organisationer. Det har också blivit till såväl artiklar, böcker som radioprogram, men nu vill han genom denna serie av ljudböcker dels ge fler möjlighet att ta del dessa röster, dels rädda inspelningarna från

förgängliga gamla kassettband och disketter.

Kanske kan ljudböckerna användas i diskussionsgrupper och studiecirklar för att stimulera fler till att ta liknande initiativ till lokalhistorisk eller regional dokumentation, eller så kan de helt enkelt vara en källa till upplevelse och till eftertanke om hur det en gång var. Allting blir minsann fort historia....

Hittills har två böcker kommit ut - den första med intervjuer av människor från framför allt Dunkers och Lilla Malma socknar och här berättar t.ex. Hugo Hoffer om tvåpojken som såg Greta Barbo, Margit Hillner om sin uppväxt på Fatighuset i Dunker och Tage Wahlberg om sitt samarbete med Jan Lindblad. Den andra ljudboken ger minnen av 1900-talet med teknikutveckling, världskrig och en framväxande ungdomskultur och vi möter bland andra Hans Villius, Sive Karlsson och Ivan Bratt. En tredje bok är under produktion och handlar om människorna och livet kring sjön Båven.

Böckerna kan beställas direkt av Leif Jacobsson under adressen;
Då & Scen - Leif Jacobsson
Landsvägsgatan 78
640 32 Malmköping
Tel.: 0157/20822
Mobil: 070 67 18 946
e-post: leif_jacobsson@telia.com

(forts sidan 4. Gustav Aulén)

SPONSORER: Den största bidragsgivaren till Aulén-projektet är Institutionen Fritt Ord, som gett betydande stöd till "Den glömda armén" och seminarier på Målsåker. Fritt Ord är en stiftelse med stor prestige i Norge, eftersom den årligen ger omfattande stöd till kulturen i allmänhet och fri opinionsbildning

och litteratur i synnerhet. Medfinansierare/sponsorer är f.n. också Strängnäs Stift, Landstinget Sörmland, Kgl Norsk Ambassade och Ärkebiskopen samt Studieförbundet.

MER INFORMATION www.malsaker.nu och www.strangnas-stift.se

UPPLYSNINGAR om Gustaf Auléns liv och leverne välkomnas av arrangörerna. Huvudansvarig för

texterna är Jarl Jergmar: jarl.jergmar@telia.com.

För det norska innehållet svarar Anders Johansson: aj.torpethoglund@bahnhof.se. Max Brandt, Svenska Designrådet, anlitas för gestaltning/design: max@designradet.se. Föreningen Målsåkers Framtid representeras av Monica Alvarsson - monica.alvarsson@hotmail.com - och Lena Stensgård, lena.stensgard@spray.se.

Dagbokskrivande blir snabbt historia.

som låg den handskrivna texten så nära som möjligt.

När jag på nytt läste igenom dagböckerna tänkte jag, jäså - hände det då, eller var det inte längre sedan, och jag kunde konstatera att vår gårdag blir snart nog historia.

BRITTA ROSÉN

Vadsbro-Blacksta Hbf

I Vadsbro Blacksta Hembygdsförening har vi vid två tillfällen låtit medlemmar skriva dagbok. Det var dåvarande ordf. Marianne Dahlberg som kom upp med idén. Hon bad tolv medlemmar att skriva varsin månad.

Det blev en bok som omfattade tiden april 2002 till mars 2003. Under 2006 hade vi en ny skara medlemmar som skrev. Första omgången var skrivarna övervägande äldre och många var pensionärer. Andra omgången strävade vi efter att få lite mer variation och då blev det fler yrkesverksamma i skiftande åldrar, en småbarnsmamma och en yngre lantbrukare.

Föreningen har inte haft några synpunkter på hur personerna skulle skriva.

Månaderna varierar mycket. Det gäller också sättet att skriva och uttrycka sig samt längden på vad man tecknat ned. Några skriver kortfattat medan andra skriver målande och berättande. Små vardagsting och världshändelser blandas. Vädret kommer med i en eller annan form hos samtliga. Dagbokskrivarna har inlett med en kortare beskrivning av egna personen, familjen och platsen man bor på. Skribenterna fick skriva för hand i en skrivbok.

Hembygdsföreningen ombesörjde sedan att den nedskrivna texten skrevs av via dator. Vi ändrade inte någonting i texten utan följde dagbokskrivarens sätt att skriva med stavning, mellanrum, stycken och kommatering.

För att det i någon mån skulle likna personens skrivstil valde vi att skriva ut texterna med teckensnitt

Söndagen den 25 augusti 2002.

En tidig morgon. Långhalsen ligger spegelblank, med några lätta dimslöjor. Ett par hägrar flyger förbi med tunga vingslag. Kanadagäss och svanar simmar majestätiskt fram, medan änder och doppingar tar sina morgondopp.

Från skogsbrynet hörs ringduvor kuttra. Solen stiger allt högre. Värmen blir inte så tryckande på grund av en måttlig sydostan.

Löser korsordet i Allers, och knäcker Svenska Dagbladets "Profilen". Den handlade om Harry Potter.

Söndag 30 april.

I dag var det nästan +10 grader vid halv nio. Lite glad blåst också. Kusinen Sven-Erik i Skåne fyllde 50 år i dag. Kungen fyllde 60 år. Vår lilla flagga vid dörren hissades. Kom just på att skattmasen ville ha en underskrift på den förskrivna deklarationen. Tänk vad mycket dom vet om mina tillgångar och skulder. Snacka om "Big Brother". För till lilla mamsen där vi fikade och tittade på fotboll från vardagsrummet. Det var match på Vadsbro stadion. Avslutade dagen med en insats vid valborgsfirandet i Föreningsgården. Hembygdsföreningen stod för kaffeförsäljningen. Börje, Roland och jag hamnade i disken. Vi trivdes med det. Kören sjöng och Elisabeth Johnsson vartalade. Sist fyrades ett fyrverkeri av och lyste upp vårhimlen.

Hemma vid Vesteräng väntade sex nymuckade soldater på att bli tilldelade en sängplats. På måndagsmorgonen gick flyget mot Barcelona och en veckas mucksemester.

En månad går fort, men vad det händer mycket när man ser tillbaka. Jag tackar för mig, och lämnat över till Ewy Pettersson som jag vet har vässat pennan inför maj månads äventyr.

Vinnaren i Kyrktorns- täligen i Dymlinge nr 4 2008.

Dräktparad den 30 maj

På gammaldag marknad den 30 maj inbjuds alla att delta i dräktparaden. Alla folkdräkter, bygdedräkter från din hembygd - var den än bör vara- är välkomna att delta.

Förra årets dräktparad var en färgsprakande tillställning med bygdedräkter från jordens alla hörn. Missa inte detta, var med och delta i år. Alla som deltar är med i ett lotteri med fina priser.

Årets tema är Gammaldags marknad 1000 år.

HEMBYGDSFÖRSÄKRINGEN

Sveriges Hembygdsförbund

SÅ SKYDDAR VI KULTURARVET

För att intensifiera det skadeförebyggande arbetet har för 2009 avsatts 500 000 kronor till att ekonomiskt stödja föreningarna att investera i olika skadeförebyggande insatser. Föreningen kan få bidrag med upp till 50 % av investeringskostnaden men maximalt med 2 000 kronor. Föreningen väljer själva vilken skadeförebyggande insats man har mest behov av. Utbetalning av bidraget sker mot insänt kvitto på vidtagen åtgärd. Först till kvarn...

Bidragsberättigande insatser

- Anskaffning av brandsläckningsutrustning.
- Utförd eltest genom EIO. För säkerhetsrabatt skall påpekan den åtgärdats.
- Installation av godkända lås i skyddsklass 1.
- Utförd fuktbesiktning genom Anticimex.
- Utökat bidrag till galler, brand-, inbrotts- eller vattenlarm. Dessa åtgärder berättigar sedan tidigare till ett investeringsbidrag på 20 % av investeringskostnaden men maximalt med 5000 kronor per åtgärd. Kampanjen ger möjlighet till utökat bidrag med ytterligare 2 000 kronor.
- Installation av golvbrunninsats för att förhindra översvämning genom baktryck i avloppsrören.
- Eget förslag efter godkännande av försäkringskansliet. Exempelvis: gnistskydd, vägbom, provtryckning av skorsten m.m.

Dessutom lämnas säkerhetsrabatt på försäkringspremien på en rad skadeförebyggande åtgärder.

Hembygdsförsäkringen, Box 25, 432 03 Träslövsläge
hembygdsforsakringen@hembygd.se 0200-22 00 55

Invigning av utställningen om Aulén

ETT SYMPOSIUM arrangeras på pingstafton den 30 maj, då utställningen också invigs. Medverkande blir bl.a. Bitte Aulén och Gustaf Aulén jr, svärdotter respektive sonson till biskop Aulén, Jonas Jonson, f.d. biskop i Strängnäs stift, Ragnar Norrman, docent i kyrkohistoria, och Christina Tobeck, fil.dr. och verksam vid Kungl. Musikaliska Akademien. En kör från Stallarholmens församling ställer upp.

Särskilda inbjudningar kommer att skickas ut och förhandsanmälan förutsätts. Intresserade är välkomna att höra av sig till Anna S Wikell, projektets samordnare:

anna.s.wikell@svenskakyrkan.se

MER INFORMATION

www.malsaker.nu och
www.strangnasstift.se

Gammaldags marknad i Malmköping

Den 30 maj, Pingstafton

På Sörmlandstorget finns Södermanlands hembygdsförbund i sällskap med Sörmlands museum och Hemslöjden. Arkeologi, Byggnadsvård, Hantverk och datorn i hembygden. Väl värt ett besök

Från min sida sett...

Vad skriver berömda personer i sina böcker?

DYMLING-

PORTO
BETALT

B

Begränsad eftersändning.
Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen
med nya adressen på baksidan

Avsändare: Södermanlands hembygdsförbund
Behmbrogatan 20, 611 32 Nyköping

Prenumerera på Sörmlandsbygden

för bara 150:-/år + porto.
Rng 0155-284300; Maila kansli@hembygd.d.se
Eller skriv till adressen ovan

Du som är medlem har väl kollat din turkosa lott. Du kanske har vunnit en sommar-resa.

MARIEFRED TILL GRIPSHOLM * MARIEFRED

Ångfartyget Mariefred byggdes år 1903 för traden Stockholm-Mariefred. På denna trad har hon seglat under samma namn, med få förändringar ombord och med samma ångmaskin alltsedan dess. Ångfartyget Mariefred ägs sedan 1905 av Gripsholms-Mariefreds Ångfartygs AB.

TURLISTA ÅR 2009 STOCKHOLM-MARIEFRED

Trafikstart söndagen den 24 maj, därefter trafik lördagar och söndagar.
Från 9 juni till 16 augusti trafik tisdagar-söndagar, därefter och fram till
den 5 september trafik lördagar och söndagar.
Tilläggsplats i Stockholm: Klara Mälarstrand invid Stadshusbron.

10.00	Från STOCKHOLM	Till	20.00
11.50	↓ Sandviken	↑	17.50
12.25	↓ Enhörna-Ekensberg	↑	17.30
13.30	Till MARIEFRED	Från	16.30

Biljettpriser Stockholm-Mariefred. Biljetter köpes ombord.
Tur- och retur 220 kronor. Enkel resa 160 kronor. Barn 6-16 år halvt biljett-
pris. Cykel 20 kronor enkel resa. För grupper om mer än 15 deltagare ges
rabatt på biljettpriset. Matsal och cafeteria ombord. Bordsbeställning i
matsal göres på Mariefreds rederikontor.

TURLISTA MARIEFRED-TAXINGE NÄSBY

Trafik lördagar och söndagar 30 maj-5 september. Avgång 13.50 från Mariefred,
avgång 15.55 från Taxinge Näsby. Tur och retur 40 kronor, enkel resa 30 kronor.

Tel. 08-669 88 50, fax 08-658 67 62, www.mariefred.info

Gripsholms-Mariefreds Ångfartygs AB

2009 är det Pictor-år. Läs om Albertus Pictor i Sörmland.
Läs mer om Biskop Aulén som du möter här i Dymlinge på sidan 4.
För den konstitresserade är Sörmlandsbygden 2009 en guldgruva
med flera texter och ett rikt bildmaterial.
Som prenumerant deltar du i vårt medlemslotteri där du bland
annat kan vinna en resa med Ångbåden Mariefred eller med
Ångtågen från sidan 9.